

WANDELROUTE

6 km of 11,6 km

Tussen Veer en Vliet

Met volksverhalen door Schelle

Oevers van de Rupel

Tussen Veer en Vliet

Met volksverhalen door Schelle

Voorwoord

Schelle is, zoals de naam al doet vermoeden, nauw verbonden met de Schelde, maar wordt ook nog begrensd door de Rupel, de Vliet en de Wullebeek. Het alom aanwezige water is dus vanzelfsprekend een eerste stevige 'blauwe' leidraad voor deze wandelroute.

Het middeleeuwse Schelle ontwikkelde zich aan de bevaarbare Vliet op het terrein van de 'motte' van de familie Berthout. De parochie gewijd aan Sint -Petrus en Paulus, wordt voor het eerst vermeld in 1147. Door de eeuwen heen ontstonden heel wat legendes of volksverhalen rond gebeurtenissen of plaatsen in de gemeente. Ze werden door jong en oud graag gelezen en aanhoord, al zijn ze dikwijls een tikje moraliserend. L. Lehembre verzamelde en pende in 1893 een hele resem vertelsels uit Schelle neer en deze werden opnieuw gepubliceerd in 'De Geschiedenis van Schelle', geschreven in 1894 door J.B. Stockmans en Th. De Raedt in opdracht van de toenmalige gemeenteraad. Sommige van de verhalen zijn vrij bewerkt en gebruikt in deze brochure.

Verken het landelijke Schelle aan de hand van deze brochure en lees onderweg de verhalen over witte juffrouwen, spoken en waterduivels.

Sint-Petrus en Pauluskerk

Schipperskapel

Praktisch

Deze route volgt hoofdzakelijk het **Wandelnetwerk Rivierenland**, een realisatie van Regionaal Landschap Rivierenland. Het is een netwerk van wandelpaden die elkaar kruisen op genummerde knooppunten, waarmee je zelf gemakkelijk je eigen traject kan uitstippelen. Je hoeft dus alleen de knooppuntenummers in de juiste volgorde te volgen. Waar het parcours afwijkt van de genummerde wandelpaden, volg je de routebeschrijving in deze brochure.

102 Het vertrek- en eindpunt van beide wandellussen is knooppuntenpaal 82 aan de veerdienst. Je bereikt deze met de wagen via de Tolhuisstraat.

P Er zijn enkele parkeerplaatsen op de dijk. Meer parkeermogelijkheid is er langs de Tolhuisstraat.

Korte wandeling: 6 km wandelen op voornamelijk verharde wegen.

Lange wandeling: 11,6 km wandelen op zowel verharde als onverharde wegen.

Toegankelijkheid: De korte lus is grotendeels toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Er wordt een alternatieve route beschreven voor het stukje dat niet toegankelijk is.

Meer informatie:

Toerisme Rupelstreek - 03 361 11 06
info@toerismerupelstreek.be
www.toerismerupelstreek.be

HEMIKSEM

SCHELLE

NIEL

Hellegat

Noeveren

- **vertrek** Veerdienst Schelle, Wandelknooppunt 82
- **82** Wandelknooppunt
- Lange lus
- Korte lus
- Verharde ondergrond
- Onverharde ondergrond
- Route afwijkend van het wandelknooppuntennetwerk
- Abdij
- Kerk
- Kasteel
- Kapel
- Museum
- Bijzonder gebouw
- Veerdienst
- Vogelkijkhut
- Picknicktafel
- Bezoekerscentrum
- Horeca
- Speelsterrein
- Hondenlosloopzone
- Treinstation
- Parking
- Natuurdomein

Tolhuis

Tussen Veer en Vliet wandeling

Je vertrekt aan wandelknooppunt 82 aan de veerdienst van Schelle naar Wintam. Wandel naar knooppunt 313.

De veerboot zet voetgangers en fietsers al sinds eeuwen in een wip over de Rupel. De inpoldering van de vallei van de Wullebeek kwam er door de oprichting van de Rupeldijk met de installatie van de Wullebeekse Sluise (vóór 1298). Aan de landtong bij het Kasteel Ten Essche ontstond een veer over de Rupel, ook gekend als het Lobbesveer, het Veer Ten Esche of Nesterveer. In de middeleeuwen lag deze overzetsdienst op een belangrijke verbindingsweg naar Klein-Brabant en Rupelmonde. Vandaag brengt de gratis veerdienst vooral recreanten naar de overkant. Wie de rechteroever van de Schelde wil volgen of Klein-Brabant wil verkennen, kan op het half uur en op het uur naar de overkant varen. Het gebouw aan de rechterkant van de dijk is het 'Tolhuis', waar vroeger de rechten, de tol of belastingen werden betaald voor goederen die langs de Rupel werden vervoerd. Voordien stond hier het kasteel 'Ten Essche'. Eén van de vroegste eigenaars, F.K. Caïmo is mogelijk het hoofdpersonage van het eerste volksverhaal...

Veerboot van Schelle naar Wintam

Kaïmoon, de rijkste olieslager uit de omgeving, werd op een dag ernstig ziek. Hij beloofde dat, wanneer hij genas, hij de armen zoveel zakken graan zou geven als er graantjes in één veertelmand* gaan. Toen hij weer beter was, wou hij zijn belofte volbrengen en begon hij de granen te tellen. Maar omdat het er zoveel waren, werd de man het tellen beu en besloot de armen helemaal niets te geven.

Kort daarna werd hij opnieuw ernstig ziek en uiteindelijk riep hij al zijn bloedverwanten rond zijn sterfbed. Hij liet hen beloven zijn erfenis aan de armen uit te delen. Maar ook zijn familieleden kwamen de belofte niet na. Ze maakten daarentegen grote zwier met de verkregen rijkdom. Al snel werden zij getroffen door mislukte oogsten en werden de kranen van de olieslager iedere nacht opengedraaid zodat alle kostbare olie verloren ging. De trouwe knecht zag dat het een witte man op een sneeuwwit paard was, die de oogsten vernielde en de kranen open zette.

De erfgenamen van de olieslager waren zo geschrokken van deze getuigenis dat zij gingen biechten bij de pastoor, die hen beloofde om 's nacht langs te komen. De geestelijke zag 's nachts inderdaad het spook en vroeg deze wat hij kwam doen. Het spook antwoordde dat zijn erfgenamen de opgelegde belofte niet hadden volbracht en dat hij daarom in het vagevuur was beland en werd gedwongen om kwaad te doen. De pastoor begon te bidden en verwenste het spook voor 99 jaar naar de oever van de zee.

Wat er daarna met het spook gebeurd is, weet niemand, maar sommigen beweren dat ze aan de waterkant nog steeds het zuchten, jammeren en de smeekbeden om verlossing horen.

*een veertel is een oude inhoudsmaat, ongeveer 27 liter

Kasteel "Ten Essche"

Oude postkaart van de 'Interescaut'

Meer info

www.trektellen.nl
trektelpost
Noordelijk eiland

Aan de overkant van de Rupel ligt het natuurgebied **Noordelijk eiland**, een topgebied voor vogelkijkers. Watervogels, steltlopers en reigers zijn er gemakkelijk te spotten vanaf de dijk en in de vogelkijkhut. Meer naar rechts vloeien Rupel en Schelde samen. Een caissondam moet de ingang van de nieuwe zeesluis in Wintam beschermen tegen de sterke waterstromen die door de samenvloeiing veroorzaakt worden. Het paviljoentje op de strekdam nodigt je uit om een tentoonstelling over de narwal van Wintam te bekijken. Je krijgt hier ook het verhaal van de terugkeer van zeezoogdieren, zoals de grijze en de gewone zeehond die gewoon hun prooien, de vissen in de Schelde en de Rupel, volgen. Het dakterras van het paviljoentje wordt door de trektellers van Trektelpost Noordelijk eiland gebruikt als kijkpunt tijdens de voorjaarstrek.

Je wandelt op de dijk en volgt de Rupel stroomafwaarts. Verderop bemerk je de torenhoge pylons die hoogspanningskabels vanuit de elektriciteitscentrale Interescaut naar de overkant van de Schelde brengen.

De elektriciteitscentrale Interescaut - in de volksmond 'den Escaut' - beheerste met haar vijf torenhoge schouwen tientallen jaren de skyline. In 1934 werd hier de grootste productie-eenheid van heel het continent gebouwd. Schelle was het knooppunt in het Belgische hoogspanningsnet. 70 jaar lang zouden de stoomketels en de turbines blijven draaien, tot in het jaar 2000. Toen moesten de deuren dicht en werd in 'den Escaut' het licht uitgeknipt omdat de centrale totaal verouderd was.

Uitzicht op de monding van de Rupel

Rond de elektriciteitscentrale werd een woonwijk gebouwd als huisvesting voor de kaderleden van het bedrijf. De straatnamen werden toepasselijk gekozen: Alexander Wuststraat, Ampèrestraat, Voltastraat...

Sinds enkele jaren woont er een paartje slechtvalken in een nestkast die aan de hoogspanningsmast geplaatst werd. Slechtvalken zijn roofvogels die bij hun duikvluchten naar een prooi snelheden halen tot 300 km/u, waardoor ze de snelste vogels ter wereld zijn. De prooien, vogels ter grootte van een duif, worden in de vlucht gegrepen.

Aan de gebouwen van de oude elektriciteitscentrale woont één van de grootste kolonies huiszwaluwen van de streek, met ongeveer 100 broedparen. Huiszwaluwen bouwen hun nesten onder de brede dakgoten en in de hoeken van de ramen. Vanaf begin april komen ze terug vanuit de overwinteringsgebieden in Afrika. Tijdens de broedperiode brengen de ouders ongeveer 9000 insecten per dag aan voor hun opgroeiende jongen. Na 3 weken verlaten de jongen het nest. Daarna starten de ouders met een tweede broedsel. Opvallend is dat de jongen van het eerste nest helpen bij het voederen van de jongen van het tweede nest.

Huiszwaluw

Jonge slechtvalken

Laarhof

Je wandelt nog steeds in de richting van knooppunt 313.

Op de met een grote verscheidenheid aan bomen omrande Laardijk passeer je een sierlijk poortgebouw. Het bijbehorende kasteel 'Laarhof', of 'Hagelsteen', dateerde uit het Spaanse tijdvak. Alleen het markante poortgebouw is overgebleven. De vermelding van het jaartal 1931 op de gedenksteen werd aangebracht toen de heer van Ravenstijn de gebouwen liet herstellen. Maar het Laarhof werd al vermeld in een akte van 1298. Vanaf 1559 werd het kasteel eigendom van de familie Suys. Hun wapenschild, met 3 heiblokken, werd ook aangebracht boven de ingangspoort, maar het fenomeen 'zure regen' heeft het bijna volledig vernietigd. In 1829 kwam het kasteel in handen van de familie Ravenstijn en veranderde ook de benaming naar kasteel 'Ravenstijn'.

Een eeuw later kocht de elektriciteitsmaatschappij het en werd het domein ingericht als ontspanningscentrum voor de werknemers. Vandaag is het in privéhanden en kan je het afhuren als feestlocatie. De 2 torens van het poortgebouw hebben elk een karakteristieke vorm, waardoor er ook wel gesproken wordt over het kasteeltje 'tussen appel en peer'.

Poortgebouw Laarhof

Laarkapel

Op het einde van de Laardijk zie je op je rechterkant de **Laarkapel**. Een **legende verbonden aan de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën** verhaalt het volgende:

Het kindje van de edelman die op het Laarhof woonde, was bloemen aan het plukken aan de rand van de hofgracht. De jongen struikelde en dreigde in het water terecht te komen en te verdrinken. De edelman die het van veraf zag gebeuren, richtte zich tot Onze-Lieve-Vrouw en beloofde een kapel te bouwen in ruil voor het leven van zijn kind. Zijn gebed werd verhoord en het kind vond zijn evenwicht terug. De edelman kwam zijn belofte echter niet na en bouwde geen kapel. Toen hij later met zijn koets passeerde op de plaats waar hij beloofd had de kapel te bouwen, wilden zijn paarden niet meer verder. Wat hij ook deed, de dieren weigerden verder te stappen. Opeens herinnerde hij zich de belofte die hij gemaakt had en liet dan toch een kapel bouwen. Daarna had hij nooit nog last met zijn paarden of gespan...

Een meer geschiedkundige benadering laat vermoeden dat de kapel omstreeks 1600 gebouwd werd uit dankbaarheid omdat men, na alle doorstane oorlogsweeën, eindelijk van het Spaanse juk bevrijd was. Deze kapel werd toegewijd aan O.L.Vrouw van Zeven Weeën en was jarenlang een populair bedevaartsoord in de meimaand.

Het beeldje vóór de Laarkapel draagt de naam 'de Brigand' of 'voor Outer en Heerd'. Het standbeeld werd bij de herdenking van 200 jaar Boerenkrijg ontworpen door de Schelse kunstenaar Roger Pintens.

Via de **Maaielei** kom je in een met knotwilgen versierd landschap terecht. De kronkelende beek die je volgt is de Maaiebeek. De knobomen werden aan geplant door Natuurpunt en moeten ongeveer om de 6 jaar worden geknot.

Wachtbekken Benedenvliet

Daardoor ontstaat de typische vorm, met een dikke knobbel bovenaan de stam. De gaten en spleten in de knot zijn prima broedplaatsen voor holenbroeders zoals steenuiltjes en holenduiven.

Tot voor enige jaren kwam men hier ook een omgrachte hoeve tegen. De omwatering is nog gedeeltelijk zichtbaar. In de volksmond stond de hoeve bekend als de 'Korrektie' omdat het tussen de jaren 1830 tot 1914 dienst deed als verbeteringshuis voor zwervers en landlopers die er, in ruil voor een karige maaltijd, zware handenarbeid moesten verrichten.

Op de plaats waar de Vliet en Schelde elkaar ontmoeten, tref je onderaan de binnendijk ook nog een vervallen hoevegebouwtje aan. Het maakte ooit deel uit van het Fort dat in 1577 als verdedigingspunt van de Sint-Bernardusabdij in Hemiksem werd gebouwd.

Aan knooppunt 313 wandel je naar knooppunt 312.

Van oudsher was de Vliet een belangrijke waterloop. Tijdens de vloed drong het Scheldewater door tot aan het kasteel Cleydael in Aartselaar. Na de overstroming van Ruisbroek in 1976 werd gestart met de realisatie van het eerste Sigmaphan. Eén van de projecten was het afsluiten van de Benedenvliet van de getijden in de Schelde, binnendijs werd een wachtbekken aangelegd.

De Benedenvliet is een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels, met bergeenden, wintertalingen, krakeenden, tafeleenden en kuifeenden als meest opvallende gasten. Met uitzondering van de bergeend, hebben alle andere eendenvrouwtjes een onopvallend bruin pakje. Bergeendvrouwtjes dragen, net zoals de mannetjes, een prachtkleed. Ze maken hun nest in een oude konijnpijp en hebben dus geen camouflagepakje nodig.

Tijdens de lente hoor je in de hogere begroeiing de zang van de zwartkop, tuinfluiter, grasmus, merel en zanglijster. In de lagere vegetatie zijn het kleine karekieten en bosrietzangers die de aandacht trekken. Met wat geluk kan

Ijsvogel

Grote gele kwik

je over de Vliet een ijsvogel zien voorbijflitsen. Bij deze kleine kleurvogel spetteren de kleuren ervan af: van oker, blauw, roomwit tot steenrood. Het is een kleine visser die ontzag afdwingt wanneer hij razendsnel van een tak af duikt om met een visje in de snavel gekneld terug boven te komen. De grote gele kwik is een andere bewoner van de Benedenvliet, deze vogel vertoeft graag langs snelstromende watertjes, waar hij op zoek gaat naar kleine insecten op het wateroppervlak.

Het gebouw aan knooppunt 312 herbergt de waterpomp die Schelle moet behoeden van wateroverlast. Ook in de verhalen speelt het opkomende water soms de hoofdrol, zo vertelt **de legende van de gestrafte vloeker** het volgende:

Aan het hof Scherpenstein loopt een sluis onder de dijk door, langs weerskanten afgesloten met een ijzeren poort. Toen de sluis op een dag gekuist moest worden, gaf men deze karwei aan een man die men in het dorp 'de vloeker' noemde, omdat hij nogal gemakkelijk scheldwoorden in de mond nam. Zodra de man aan zijn taak begon, sloegen de poorten met geweld achter hem toe. De man trok, sleurde, stampte, riep en schreeuwde, maar de sluispoorten wilden niet meer openen. Een boerenknecht kwam te hulp gesneld, maar ook hij kon de poorten niet open krijgen. Het tij kwam opzetten. "Miljaar, het water staat al tot aan mijn knieën" vloekte de opgeslotene. De knecht spande zijn paarden aan de poorten, maar tevergeefs. Dedju, 't water staat al tot aan mijn hals' kermdde de man. Intussen was er veel volk aan de poorten verzameld. De man bleef maar vloeken, tot plots van diep onder de grond, een ijzeren wagen naar boven schoot. De man vloekte nog één keer, liet dan een hartverscheurende schreeuw en daarna hoorde de omstaanders alleen nog de blijde kreten van de duivel die de ongelukkige man al lachend naar de hel voerde... Daarna gingen de sluispoorten weer open, maar van de "vloeker" heeft men nooit nog een spoor gevonden!

De Vliet

Aan knooppunt 312 kies je of je de lange of de korte lus neemt. Wandel je de korte lus? Volg dan knooppunt 305 en de routebeschrijving hieronder. Wandel je de lange lus? Loop dan verder naar knooppunt 311 en volg de routebeschrijving vanaf pagina 16.

KORTE LUS

Volg knooppunt 305 over de onverharde doodijk.

Het traject van knooppunt 312 tot 305 gaat gedeeltelijk over minder toegankelijk terrein. Als alternatief volg je de Vlietdijk nog even rechtdoor. Aan de parking vóór de sporthal verlaat je de dijk. Ga rechtdoor de Flor Alpaertsstraat in. Neem de eerste straat rechts, Jef van Hoofstraat, en volg deze tot in de Renaat Veremansstraat. Hier sluit je aan bij de routebeschrijving hieronder.

Je wandelt door een sociale woonwijk en komt voorbij de gemeentelijke begraafplaats.

Bijzonder aan dit kerkhof is dat het columbarium werd ondergebracht in een nissenheuvel. Zo werd het oeroude gebruik van grafheuvels omgezet in een eigentijds concept.

Oude Schellenaren zeggen soms bij het uitluiden van een begrafenisdienst: 'hij gaat naar Flup van Willem'. Het kerkhof werd immers aangelegd op het land dat voordien eigendom was van een boertje van wie de hofstede stond op het pleintje aan de hoek van de Kapelstraat en de Kerkhofstraat.

Wandeldijk langs de Vliet

Uiteraard is ook het kerkhof en zijn vermeende bewoners een geknipt onderwerp voor een volksverhaal:

Van de Vrouw en de Geest

In Schelle woonde vroeger een vrouw die nergens bang voor was. Op een avond wandelde ze voorbij een oud verlaten kerkhof. Opeens bemerkte zij er een witte gedaante. "Ho! Ho!", sprak ze hem toe, "je denkt toch niet dat ik bang ben?" En om dat te bewijzen wierp ze een steen naar de geest en wandelde gewoon verder. Vanaf die dag kwam de geest de vrouw in haar slaap kwellen. Ze werd steeds magerder en bleker door het slaaptkort. De mensen in haar omgeving vroegen wat er haar overkomen was en zij vertelde hen van de geest en de steen. Op aanraden van haar buurvrouw ging ze te biecht bij de pastoor en vertelde ze ook hem wat er gebeurd was. De pastoor maande haar aan om het spook om vergiffenis te smeken voor wat ze gedaan had. Zo gezegd zo gedaan. Klokslag middernacht stond de geest weer aan haar bed. "Oh, goede geest," sprak de vrouw, "kwel mij tocht niet meer, ik wil alles doen om te boeten voor mijn kwaad!". De geest sprak, "verzorg mijn wonde. Als ik genezen ben, houd ik op met u te kwellen." Met veel zorg ontsmette zij de wonde en legde een verband aan. De geest hield zijn belofte en bleef weg en ook de vrouw werd weer gezond en leefde onbevreesd, maar minder overmoedig, verder.

Aan het pleintje voorbij het kerkhof verlaat je het knooppuntennetwerk even. Ga rechts de Kapelstraat in. Op het einde neem je links de Laarhofstraat. Vervolgens sla je de eerste straat rechts in, de Tolhuisstraat. Blijf deze volgen tot je weer op de Rupeldijk en het beginpunt van je wandeling komt.

Kasteel Scherpenstein

LANGE LUS

Als je voor de lange lus gekozen hebt, volg je vanaf knooppunt 312 de pijlen naar knooppunt 311.

Aan je rechterkant passeer je de gemeentelijke sporthal en het park op de plaats waar ooit het **kasteel Scherpenstein** stond. Op sommige plaatsen kan je de grondvesten van het kasteel nog zien dat in 1967 werd afgebroken.

Eén van de bekendste volksverhalen uit Schelle speelt zich in deze omgeving af:

De witte juffrouw

Een boer liet zijn paardje in de weilanden rond kasteel Scherpenstein grazen. Het gras was er mals en groeide er welig. Het paard kon nergens beter staan dan daar. Maar toch... elke morgen, als de boer naar zijn paardje ging zien, stelde hij ontzet vast dat het afgemat en volledig bezweet stond te schudden en te beven. "Hoe zou dat toch komen?" vroeg hij zich af, "iemand moet mijn paardje iedere nacht berijden." 's Nachts zond hij zijn knecht naar de wei om er te waken. "Als er iemand komt," sprak hij, "wie dan ook, rijp hem de kop af!" De knecht ging achter de dijk liggen waken. Na enige tijd hoorde hij een lief stemmetje op het water zingen, begeleid door de allerfijnste vioolmuziek. Het lieflijk gezang en gespeel kwam steeds dichterbij en dichterbij tot plotseling alles doodstil werd. In de duisternis ontwaarde de knecht een juffrouw, helemaal in het wit gekleed, die in een bootje op de Vliet kwam aanvaren. Ze roeide naar de oever, stapte vlug aan wal in het slijk, zonder daarbij haar witte muiltjes te bevuilden, plantte een paal in de grond, bond het bootje met een dikke koord aan die staak vast, stak de dijk over, sprong licht op het paardje en reed er zo rap als de bliksem de weide mee rond. "Wacht maar tot ze er af komt!" zei de knecht, "dan zal ze wat meemaken!"

De juffrouw reed en reed, tot het paardje niet meer vooruit kon van vermoeidheid. Toen ze eindelijk afstapte schoot de knecht recht en liep op haar af. "Halt!" riep hij, "wat kom jij hier doen?" "Ik kom mijn plicht vervullen, jongeling," antwoordde de juffrouw. "Plicht, plicht, welke plicht!?!..Jij bent de ondergang van ons paardje!" brulde de knecht. "Ach, lieve jongeling, laat mij in vrede gaan!" smeekte de juffrouw. "Geen genade, geen genade", gilde de knecht. Hij greep de juffrouw bij de nek om haar te wurgen, maar ze was weg! "Ik droom toch niet!" sprak de knecht beteuterd, en hij liep naar het bootje waar de witte juffrouw mee aangekomen was. In plaats van een bootje vond hij een mosselschelp, in plaats van een koord, een garendraad, in plaats van een paal in 't slijk, een naald! De knecht begreep er niets van!

Maar de witte juffrouw is ook nooit meer teruggekomen. Het paardje kwam terug op krachten en werd zo vet als een varkentje. Later nog, zo beweerde de knecht, heeft hij de witte juffrouw nog zien wandelen in Holland, toen hij er koeien ging halen.

Even verderop kan je verpozen op het vroegere kraanstaketsel van de **scheepswerf Jacobs en Kinderen**.

Scheepswerf Jacobs en Kinderen

De windmolen van Schelle stond bij het begin (oosten) van de huidige Tolhuisstraat bij het 'Schels Moleken'. Die verhuisde in 1472 naar de Cattenberg te Niel (Molenstraat) en werd een banmolen voor Niel, Schelle en Hellegat.

Net zoals de Rupel was ook de Benedenvliet in Schelle gebonden aan de getijden en dus een geschikte locatie voor scheepsbouw. Hier floreerde vanaf 1928 aan een oude aanlegplaats de scheepswerf Jacobs. In de jaren '30 werden werkplaatsen gebouwd en later een dwarshelling. Zij begonnen met de herstelling van kleine binnenvaartschepen maar schakelden later over op grotere schepen tot 300 ton.

Tijdens WO II werden er zelfs 2 landingsschepen voor de Duitse Marine gebouwd. Eind jaren '60 werd een grote rollende fleskraan geplaatst die in 1976 bij stormwind kantelde. Een jaar na de fusie met Scheepswerven Sint-Pieter uit Hemiksem in 1982, werd ze failliet verklaard, waarna de scheepswerf in Schelle ontmanteld en afgebroken werd. Enkel de kaaimuur, de betonnen scheepshelling en het staketsel van de kraan herinneren nog aan deze eens zo bedrijvige werf.

Je volgt nog steeds knooppunt 311, rond de kerk.

Even verderop, verscholen in het struikgewas, bemerk je de Molens van Hemiksem. Deze watermolen op de Vliet behoorde toe aan de Sint-Bernardusabdij te Hemiksem. Aanvankelijk stond deze watermolen binnen de muren van het abijdom. In 1472 werd hij verplaatst buiten de abijdmuren "om het groot gedruys ende getier dat hij maeckte" en heropgericht op de noordelijke Vlietoever naast de huidige Molenbrug. Vandaag blijft van het oude molenrad niets meer over. Het gebouw zelf werd zwaar beschadigd door een brand in 2010. De Vliet stroomt nog steeds door de molengang. De windmolen van Schelle stond bij het begin (oosten) van de huidige Tolhuisstraat bij het 'Schels Moleken'. Die verhuisde in 1472 naar de Cattenberg te Niel (Molenstraat) en werd een banmolen voor Niel, Schelle en Hellegat.

De 'scheve' toren van Schelle

Je loopt rond de Sint-Petrus en Pauluskerk met zijn 'scheve toren'. De 3-beukige bakstenen kerk heeft vandaag een neo-gotisch uitzicht. De onderbouw in witte zandsteen gaat al terug tot in de 13de eeuw. In de kerk vind je naast een bijzonder fraai interieur ook enkele unieke stukken zoals het orgel van E.F Van Peteghem én het schilderij 'Marteldood van Sint-Sebastiaan' van Antoon Van Dijck.

De ranke toren van de kerk staat al sinds mensenheugenis scheef. Hij oogt niet zo spectaculair als de toren van Pisa, maar als je Schelle vanuit Hemiksem nadert, spreekt de hellingsgraad toch tot de verbeelding: de 52,9m hoge spits hangt maar liefst 1,15m uit het lood. Hoe het komt dat de toren scheef staat, blijft een raadsel. Bij de bouw zou hij door een rukwind scheef gezakt zijn of door onstabiele ondergrond weggezakt. Een andere verklaring voor de scheve toren krijg je in het volgend verhaal:

Zo'n 400 jaar geleden hadden de Geuzen hier alles kort en klein geslagen. Nadien kwamen de Zwarte Ruiters van Maarten van Rossem, die de rest in brand staken. Dit gebeurde ook met de torenspits van de kerk. Er was in de hele streek geen enkel priester meer om de stervenden te begeleiden en de doden te begraven. Toen eindelijk het tij gekeerd was, werkte men aan de heropbouw en kwam er terug een parochiepriester. In het dorp woonde een zeer rijke man en die besepte dat een dorp niet zonder kerk en een kerk niet zonder toren kon zijn. Hij schonk een som geld zodat Binus, een plaatselijke schrijnwerker, de kerktoeren opnieuw zou kunnen opbouwen. Binus was een echte stielman, maar de pastoor was hem niet genegen want Binus had met de Geuzen geheuld en ging niet naar de mis. De torenspits werd in perfecte staat opgebouwd, maar om de schrijnwerker te pesten vertelde de pastoor tegen iedereen dat de toren scheef stond. Hij vertelde deze leugen zo vaak, tot hij het zelf ging geloven. Op een dag was Binus die leugens beu.

Molen Hemiksem

Die avond onweerde het hevig. Binus riep zijn 3 zonen bijeen. Ze trokken met eikenhouten wiggen naar de kerk, klopten die onder de voorbalk waarop de torenspits stond en zetten zo de toren scheef. Toen de pastoor de volgende dag door het raam van zijn slaapkamer naar de kerk keek, schrok hij geweldig, want de toren stond werkelijk scheef. Hij dacht dat het de schuld van het onweer was. Hij zei luidop: "De hemel heeft mij gestraft om mijn leugen. Onze toren staat nu niet meer recht."

Je volgt nog steeds knooppunt 311 door het centrum van Schelle.

In de Stuyvenbergstraat werd een pleintje aangelegd ter ere van Louis Wachters. Louis Wachters was zijn hele leven lang een grote bezieler van het verenigingsleven in Schelle en in de Rupelstreek. Het gemeentebestuur gaf aan de Schelse kunstenaar Roger Pintens jr. de opdracht om een bronzen standbeeld te maken van de oudste vereniging van Schelle, de Sint-Sebastiaansgilde. Het beeld vormt één geheel met de reusachtige foto waarop mensen uit het Schelse verenigingsleven een plaats kregen; 1146 vrijwilligers zijn herkenbaar afgebeeld. Het monument van de vrijwilligers werd in 2005 ingehuldigd.

Even verderop kom je via een trage weg weer volop in het groen terecht aan de oevers van de Bovenvliet. Samen met het Zinkval vormt de vallei van de Bovenvliet een mooi landschap op de grens van Schelle met Hemiksem en Aartselaar.

Bovenvliet

Capucienendreef

Wulp

De Bovenvliet kronkelt hier letterlijk door het landschap, enkele meanders maken bochten van bijna 180°. Langs de Capucienendreef werden de Canadapopulieren gekapt en vervangen door zomereiken. Enkele restbosjes herbergen een opmerkelijke fauna en flora. Jaarlijks broedt hier een paartje boomvalken die al jagend zorgen voor een adembenemend schouwspel. Ze zijn gespecialiseerd in het vangen van vliegende insecten, voornamelijk libellen, en kleine vogels. Het zijn lange-afstandstrekkingen die overwinteren in Afrika.

Tijdens de lente- en zomermaanden heb je meer kans om hier jagende boerenzwaluwen te bekijken. Ze bouwen hun nesten vooral in stallen waar ze ongehinderd in en uit kunnen vliegen. Inwonende koeien, varkens of paarden zijn een pluspunt; deze trekken immers insecten aan, die door de zwaluwen bejaagd kunnen worden. Boerenzwaluwen zijn echte babbelaars, die kwetterend hun babbelliedje zingen.

Hazen en konijnen zijn hier het jaar rond aanwezig. Kijk tijdens de wintermaanden uit naar overwinterende wulpen. Prachtige steltlopers en onmiskenbaar met de lange omlaag gebogen snavel. Hun jodelend geluid is erg kenmerkend en wie het eenmaal gehoord heeft zal het niet snel vergeten.

Aan knooppunt 311 volg je knooppunt 310.

Je passeert in de dreef het Jezüietenhof, één van de oudste boerenbedrijven die lange tijd zo typisch waren voor het dorpsbeeld van Schelle. In lang vervlogen tijden hadden de pastoors van Schelle hun pastorie hier, maar omwille van de afstand naar de Sint-Petrus en Pauluskerk verhuisden deze halfweg de 17de eeuw.

Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand

Aan knooppunt 310 volg je knooppunt 307.

Op het kruispunt van de Steenwinkelstraat met de Tuinlei stond vroeger het kapelletje van O.L.Vrouw van Bijstand. Oorspronkelijk werd het rond 1870 opgericht in het centrum van Schelle, in het midden van een druk kruispunt. Op 16 november 1924 vond daar een ernstig ongeluk plaats waardoor de gevaarlijke locatie van de kapel in vraag gesteld werd. Toch zou het nog tot de Tweede Wereldoorlog duren voor men het gebouwtje steen voor steen afbrak en 300 meter verderop op de hoek van de Steenwinkelstraat en de Tuinlei heropbouwde. Lang overleefde het zijn verplaatsing niet. Het werd door een V-Bom op het einde van de oorlog vernietigd. Ook aan de oorsprong van deze kapel is een legende verbonden:

Legende van O.L.Vrouw van Bijstand

Het was middernacht. De sneeuw lag 20 cm dik en het sneeuwde nog steeds. Daardoor geraakte een vermoeide reiziger verdwaald. Hij begon te bidden... en zie, daar verscheen Onze-Lieve-Vrouw, die hem de weg naar huis wees. Daarna verdween ze even plots als ze was verschenen... 's Anderendaags ging de man terug naar de plaats waar hij verdwaalde. Wat zag hij daar? Een rechthoek van enige vierkante meters, die niet besneeuwd was maar wel afgespannen met zijden draden! Hij begreep dat hij op deze grond een kapel moest bouwen. En spoedig stond zij er.

Bij de straatnaamgeving in ca. 1795 had men er nog aan gedacht om de Tuinlei 'Paardenkerkhofstraat' te noemen, omdat in de velden rondom de krenge van gestorven paarden en koeien begraven werden.

Galgevelden

Aan knooppunt 307 volg je knooppunt 306.

Je wandelt tussen de velden en weilanden in de Oude Bosstraat. In deze omgeving stond de Paepenhoeve die in 1390 door Nicolaas de Pomerio gekocht werd van ene Willem Quaey Paepe (vandaar de naam Paepenhoeve). Op de topografische kaart wordt dit gebied nog steeds 'Paepevelden' genoemd.

Aan knooppunt 306 volg je knooppunt 305.

Tot in 1795 werd rechtgesproken op het Laarhof. Deze vierschaar had de drie rechtsmachten en kon mensen ook ter dood veroordelen. De doodstraf werd vervolgens uitgevoerd op de gronden verderop in de Tolhuisstraat. Deze voormalige executieterreinen worden nog steeds 'Galgevelden' genoemd. De omgeving tussen knooppunt 306 en 305 is de woonwijk de 'Mikman' met een eigen parochiekerk toegewijd aan de H. Familie.

Aan knooppunt 305 volg je knooppunt 112.

Je wandelt een tijdje door een rustige woonzone om even verderop de grens met buurgemeente Niel over te steken. In de polders tussen Niel en Schelle kronkelt de Wullebeek door het landschap. Op winterse dagen kan je hier regelmatig grote groepen Canadese ganzen, Nijl ganzen en soms ook grauwe ganzen en kol ganzen zien. Natuurpunt werkt hier aan het herstel van het landschap door het aanplanten en onderhouden van knotbomen. Steenuiltjes weten dat erg te waarderen.

Vullen vlasrootput (foto Vlasmuseum Kortrijk)

Op de hoek van de Korte Hameldijk en de Broeklei werd een **oude vlasrootput** hersteld. Vlas wordt al eeuwenlang geteeld voor de sterke vezel. Oude vlasrootputten zijn echter ideale voortplantingsplaatsen voor kikkers en salamanders. Door hun geringe diepte drogen de putten tijdens de zomer uit, waardoor ze niet geschikt zijn voor vissen, maar wel ideale biotopen voor amfibieën en kleine waterinsecten.

Aan knooppunt 112 volg je knooppunt 05.

Je gaat met de trap de Rupeldijk op en volgt knooppunt 82.

Een honderdtal meter verderop staat de Tolhuishoeve, nu een restaurant. Naast het restaurant tref je herberg Oud Tolhuis aan, vroeger een prachtig estaminette met een uniek interieur. Vandaag is dit gebouw helaas gesloten. Het café deed ooit dienst als **Schipperskapel** en aan de buitenzijde is dit nog steeds goed op te merken aan de vorm van ramen en deur.

Groene kikker

Avondzicht op de Rupel

Misschien vond hier het laatste verhaal wel plaats?

Kludde in de val

Mijn moeder vertelde diikwijs dat er vroeger een Kludde woonde tussen de Schelde en een cafeetje op de dijk. Kludde is een waterduivel en een echte plaaggeest. Zo sprong hij altijd op de rug van voorbijgangers zodat die hem naar het café zouden dragen. Op een keer zaten de boeren uit het dorp te kaarten in 't café toen er weer iemand binnenkwam met Kludde op de rug. De boeren waren dat beu en ze spraken af om Kludde te vangen. Ze wisten ongeveer waar hij zich verschool en ze trokken er met tweeën op af, met een stevige knuppel in hun zak. De twee boeren spraken af dat ze gingen doen alsof ze bang waren omdat Kludde het meestal op bange mensen gemunt had. Aan de schuilplaats van de plaaggeest aangekomen, zeiden ze tegen elkaar: "Ik ben bang hoor, straks springt Kludde nog op ons!". Ze waren nog niet uitgesproken of Kludde sprong ineens op de rug van Piermier. Daar hadden ze op gewacht. Piermier hield de voorste poten van Kludde stevig rond zijn nek vast. Kludde begon met zijn kettingen te rinkelen, te grollen en te grommen om ze bang te maken, maar de stoere boeren waren helemaal niet bang. Ze gaven de waterduivel een pandoering met hun knuppels en brachten hem naar 't café om hem aan de andere tooghangers te laten zien. Daar hebben ze hem nog eens goed afgerammeld. Van toen af is Kludde nooit meer teruggekomen.

Uit: vrij vertaald uit Volksverhalen uit Antwerpen M. van den Berg uit Spectrum 1981

Colofon

Realisatie

Gemeente Schelle
Provincie Antwerpen
Toerisme Rupelstreek
Regionaal Landschap Rivierenland

In samenwerking met

Natuurpunt Rupelstreek
Wandelsportvereniging Schelle vzw
Heemkring Scella
IVEBICA Hemiksem-Schelle-Niel
Erfgoed Rupelstreek
Geschiedkundige Studiekring Het Wiel, Niel

Met dank aan

Johan Morel, Jos Verlinden en Marcel Mees

Illustraties

Toerisme Provincie Antwerpen
Toerisme Rupelstreek
Mie De Backer, Fons Van Den Heuvel, Erik De Keersmaecker, Luc Meert
en Raymond De Smet

Meer toeristische tips en info

Toerisme Rupelstreek vzw | T: +32 (0)3 361 11 06
info@toerimerupelstreek.be | www.toerimerupelstreek.be
Toerisme Scheldeland
info@scheldeland.be | www.scheldeland.be

Depotnummer: D2025/12.159/4
V.U. Toerisme Rupelstreek vzw
Schommelei 1/3, 2850 Boom

Meldpunt Routedokter

Ontdek je een probleem
tijdens je wandelroute?
Is er een bordje verdwenen
of beschadigd?
Laat het ons weten op
www.routedokter.be.

Help mee aan
een mooi en
proper landschap
en neem je afval
mee naar huis!

Waar te verkrijgen?

Infokantoor Toerisme Rupelstreek

Hoogstraat 27, 2850 Boom | T: +32 (0)3 361 11 06

info@toerimerupelstreek.be | www.toerimerupelstreek.be

Gemeentehuis Schelle

Fabiolalaan 55, 2627 Schelle

T: +32 (0)3 871 98 30

info@schelle.be | www.schelle.be

Online bestellen

Toerisme Scheldeland | www.routen.be/webshop

Regionaal Landschap Rivierenland | www.rlrl.be

